

بررسی مصوبات کمیسیون تلفیق بودجه سال ۱۳۹۱ کل کشور
استفاده از مازاد منابع حاصل از نفت
(جزء «ب» بند «۱-۱» ماده واحده گزارش کمیسیون)

نام دفتر: مطالعات برنامه و بودجه

شماره مسلسل: ۲۳۰۱۲۳۹۲

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۲/۲۴

طبق بند «۱-۱-ب» مصوبه کمیسیون تلفیق، در صورت وصول درآمد حاصل از صادرات نفت خام و میعانات گازی بیش از احکام و ارقام مصوب (۱۴/۵ درصد سهم وزارت نفت، ۲۳ درصد سهم صندوق توسعه ملی و سهم درآمدهای عمومی ردیف‌های ۲۱۰۱۰۱ و ۲۱۰۱۰۹ مندرج در جدول ۵ این قانون)، مازاد ارز حاصله پس از تأمین مصارف فوق به نسبت ۲۵ درصد، به شرکت ملی نفت ایران، معادل ۳ میلیارد دلار برای تقویت بنیه دفاعی، ۵۰۰ میلیون دلار برای صنایع دفاعی، ۲۵۰ میلیون دلار برای کمک به آشیانه نیروی هوایی، ۵ میلیارد دلار برای اعتبارات هزینه‌ای و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و معادل ۱ میلیارد دلار برای تأمین قیر پروژه‌های عمرانی، ۵۰۰ میلیون دلار برای شرکت‌های گاز بابت گازرسانی به شهرها و روستاها و ۵۰۰ میلیون دلار برای وزارت علوم، تحقیقات و فناوری - صندوق شکوفایی و نوآوری مابقی به حساب ذخیره ارزی واریز شود. بدین ترتیب در عمل بجز سهم شرکت ملی نفت ایران، اجازه داده شده است تا ۱۰/۵ میلیارد دلار خارج از سقف ماده واحده هزینه شود.^۱

اولاً این حکم مغایر اصول پنجاه و دوم، پنجاه و سوم و پنجاه و پنجم قانون اساسی است. زیرا در عمل ارقامی در احکام بودجه درج شده است که محل مصرف آن نامشخص است و بدین ترتیب دیوان محاسبات کشور نیز قادر به اجرای اصل پنجاه و سوم قانون اساسی نخواهد بود. از آنجایی که این حجم از منابع نفتی در سقف ماده واحده لحاظ نمی‌شود و مصارف آن نیز در جداول اعتبارات هزینه‌ای و عمرانی نیامده است، با توجه به حجم آن، یک بودجه جداگانه است که اصل وحدت و یکپارچگی بودجه را نقض می‌کند.

ثانیاً در بودجه سال ۱۳۹۰ نیز اجازه مشابه‌ای برای مصرف ۱۱/۵ میلیارد دلار به دولت داده شده بود. مصوبات دولت و برخی وزارتخانه‌ها راجع به مصرف مبلغ مزبور نشان داد که در عمل رقم مزبور صرف کسری هزینه‌های جاری دستگاه‌ها و در برخی موارد (مانند مصوبه پرداخت یک میلیون ریال به هریک از کارکنان دولت در مناسبت‌ها از محل حکم وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی از منبع فوق) نیز زمینه بی‌انضباطی مالی را فراهم کرد.

ثالثاً طبق این حکم و حکم مشابه سال گذشته، مجموع منابع نفتی استفاده شده توسط دولت از ۴۹۵ هزار میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۸۹، به حدود ۷۰۰ هزار میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ رسیده این رقم بالغ بر حدود ۸۰۰ هزار میلیارد ریال در بودجه سال ۱۳۹۱ است. در واقع روند وابستگی به منابع

۱. این رقم که در سقف ماده واحده نیامده است بیش از دو برابر کل بودجه سال ۱۳۹۱ افغانستان (۵ میلیارد دلار) است. خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، کد خبر ۳۰۷۷۸۸۹۸، ۱۳۹۰/۱۱/۴.

حاصل از نفت هر سال بیشتر شده است.

با توجه به قیمت مبنای محاسبه برای هر بشکه نفت خام (۸۵ دلار) و قیمت در نظر گرفته شده برای تبدیل ارز (۱۲۲۶۰ ریال به ازای هر دلار)، منابع مزبور به احتمال زیاد تحقق خواهد یافت. در این صورت افزایش تزریق منابع نفتی به اقتصاد ملی از سازوکارهای مختلف و طبق نظریه‌های اقتصادی تأیید شده، ضد تولید ملی عمل کرده و نه تنها از کار و سرمایه ایرانی حمایت نمی‌کند بلکه آثار زیانباری بر رشد اقتصادی، تولید ملی داشته و کار و سرمایه ایرانی را در مقابل کار و سرمایه کشورهای خارجی تضعیف می‌کند. در واقع حکمی است که از طریق سازوکارهای اقتصادی از کار و سرمایه کشورهای خارجی و کالاهای آنها حمایت می‌کند.

پیشنهاد

بخشی از حکم جزء «ب» بند «۱-۱» که اجازه استفاده از مازاد درآمد حاصل از نفت را می‌دهد، حذف شود.